

12 juni 2024

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

**Volgende fase om ‘internationalisering’ in balans te krijgen
Inzoomen op een aantal definities – als basis van de uitvoerbaarheid...**

1 Inleiding

Ongetwijfeld zullen zeer velen onder u, onze lezers en meedenkers, kennis hebben genomen van de aanpassing van de ‘wet voor de internationalisering in balans’ (de WIB) – naast de stortvloed aan informatie rond de nieuwe regering, de aangekondigde maatregelen voor het hoger onderwijs in het ‘akkoord’ en de vorming van de regeringsploeg.

De WIB is een aantal weken geleden verschenen, als een van de laatste grote handelingen van de ‘vorige’ minister. Er komt ruimte voor het aanbieden van ‘anderstalige opleidingen’, als daarvoor harde bewijzen zijn aan te leveren. Nieuwe opleidingen moeten wat dat betreft stevig onder het vergrootglas van de CHDO worden gelegd – gelet op de regelgeving die mede recent het licht heeft mogen zien en nu aan een internetconsultatie wordt onderworpen – aangezien dit alles te maken heeft met een vorm van ‘doelmatigheid’. Daarbij mag de kwaliteit nooit in het geding komen, en zo nodig kan de NVAO daarmee aan de bak.

Maar als de WIB en aangehechte regelingen daadwerkelijk geheel of deels in werking treden, moeten tevens alle bestaande opleidingen en trajecten een beoordeling ondergaan, een megaklus zonder meer, af te handelen binnen een beperkte periode. We zeggen ‘als’ want er zijn experts die stellen dat deze wet het in deze vorm niet gaat redden... of mogelijk nog verder zal worden aangescherpt. Maar ja, dan moet de nieuwe bezetting van OCW ermee aan de slag.

Kijken naar begrippen en definities

Die analyses en de consequenties ervan laten we sowieso maar gewoon aan anderen over, om niet in allerlei politieke rafels verstrikt te raken. Wel zoomen we in op een naar onze mening uitermate essentieel punt namelijk het gaan gebruiken van een aantal definities van relevante begrippen en termen binnen de wetgeving¹ om alles goed te kunnen regelen, als overheid en CDHO. Maar het raakt ook aan de Inspectie die moet kijken naar de uitvoerbaarheid ervan.

Prima om dat aldus te doen, maar daarnaast laat de overheid met deze WIB alle instellingen nog steeds vrij om deze en bestaande begrippen en namen zelf intern al dan niet te gebruiken en ook allerlei andere gebruikelijke termen te gaan en te blijven hanteren. De reden daarvoor is dat in de loop der jaren iedereen aan allerlei soorten leerroutes en programma’s gewend is geraakt. Alles verbieden zou tot verwarring kunnen leiden, vindt men bij OCW.

De definities in de WIB zijn er straks eigenlijk vooral voor het kunnen gaan hanteren van een vorm van ‘administratief handelen’, om de hogescholen en de universiteiten in de onderwijs- en examenregelingen alles strikt formeel en transparant te laten ordenen. Op basis daarvan kunnen de CDHO en andere partijen nagaan of een opleiding Nederlandstalig of juist anderstalig is en hoe het zit met een traject binnen een opleiding als zijnde een helder omschreven leerlijn van start tot finish. Daarnaast wordt in dit kader door OCW het een en ander gesteld over de onderwijseenheid, mede om het gebruik ervan in de gaten te houden.

¹ Intussen worden deze begrippen uit de WIB ook al ingezet voor andere regelingen zoals de Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs (Ratho), voor de nadere vooropleidingseisen bij opleidingen en trajecten en vooral als het gaat om de numerus fixus. De kanttekeningen bij deze begrippen moeten daarom ook in die bredere context worden gezien. Een en ander is aan de orde geweest in de nieuwsbrief van vorige week.

Bureaucratie...?

Het gaat er ons om dat het gebruik van de begrippen die in het kader van deze vorm van internationalisering worden voorgesteld, mogelijk kan gaan leiden tot een sterk formeel en bureaucratisch geheel en dito aanpak. De instellingen zullen hun opleidingen en onderliggende trajecten op papier in de juiste vaten gaan persen, met gebruikmaking van de kaders in de wet en de regeling voor het 'taalbeleid', om deze als zodanig door de CDHO c.s. te laten beoordelen. Ze kunnen daarbij best uitkomen bij eigen scenario's die als het ware 'gewenst zijn'. Vervolgens is door de overheid niet altijd in detail na te gaan wat er klopt, waar de marges in de aanpak zitten en welke zaken in de jaren erna zonder meer binnen een instelling aan te passen zijn, zonder dat dit leidt tot een herbeoordeling. Dat is geen gewenste situatie.

De overheid – in de oude samenstelling – verwacht dus heel sterk dat de hogescholen en universiteiten de regie en hun verantwoordelijkheid nemen door alles eerlijk op papier in een OER te zetten, controleerbaar en al, en dat men dan ook binnen de marges voor het bepalen van het anderstalig zijn blijft zolang dat nodig is. Natuurlijk staat in de concept-wet dat de Minister kan ingrijpen als de grondslag onder het anderstalig zijn wegvalt, maar op basis waarvan komt hij of zij in actie? Als de instelling het zelf aankaart, prima, maar wat als men toch van alles op geheel eigen wijze aanpast binnen een opleiding of traject, wat dan?

Dus ja, theorie en praktijk, autonomie en controle... Gaat dit werken? En wat wil de nieuwe regering allemaal gaan doen, gelet op de plannen die er in het algemeen zijn voor het hoger onderwijs, en dan ook met het oog op de – nu afvlakkende - instroom van buitenlandse studenten? We verwachten echter dat zonder meer diverse zaken uit de WIB overeind blijven staan, en derhalve ook dat allerlei begrippen zullen worden overgenomen. Daarom dus toch alhier een paar analyses en vervolgens wat aanvullende zaken om als vernieuwd ministerie van OCW mee te nemen.

1	Inleiding	1
	Kijken naar begrippen en definities	
	Bureaucratie...?	
2	Waarom...	2
3	Begrippen die essentieel zijn bij dit wetsvoorstel	3
3.1	Opleiding	
3.2	Traject in het algemeen	
	Naam voor een traject...	
3.3	Binnen een traject: anderstalige onderwijseenheden	
	Aanbod keuzevakken inclusief anderstalige eenheden = altijd 'anderstalig'	
	Maar... vrije delen en eenheden voor de studenten = altijd Nederlandstalig	
3.4	Anderstalig traject	
3.5	Anderstalige opleiding	
3.6	Onderwijseenheid en taal: wanneer anderstalig... gekoppeld aan het tentamen...	
3.7	Kern en BOKS	
4	Inzoomen op de toelichting op de wet	9
4.1	Anderstalige eenheden binnen een Nederlandstalige opleiding	
4.2	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie en de kwaliteitsborging van onderwijs	
4.3	Traject en andere benamingen	
4.4	Reikwijdte = een passage die vragen oproept!	
4.5	Registratie van trajecten	
5	Kortom en dus	12

2 Waarom...

Het is zonder meer in de afgelopen maanden voor iedereen wel helder geworden wat de redenen achter het wetsvoorstel zijn. In de komende tijd zal onder aanvoering van de nieuwe regering alles in een bepaalde vorm op tafel worden gelegd. Zaken worden zeker aangescherpt, andere onderdelen worden mogelijk afgezwakt, maar dat er een flinke discussiestorm over ons hoger onderwijsland gaat razen, is onvermijdelijk. Daarbij komen ook nog eens allerlei bezuinigingen voor het hbo en wo om de hoek zeilen, voor de komende jaren. Dat wakkert de felheid bij dit alles nog eens aan.

Maar hier, zoals gezegd, kijken we voorlopig alleen bij het wettelijke kader naar begrippen, zonder alhier een politiek standpunt over dit alles behoeven in te nemen. Mocht dus rond dit kader in deze

nieuwsbrief ook het een en ander worden losgewrikt, dan kunnen de betrokkenen in Den Haag mogelijk hier iets van meenemen.

Dit staat in de toelichting op de WIB rond de overgang naar het hebben van Nederlandstalige en anderstalige opleidingen in het hbo en wo:

Huidig wettelijk kader

In artikel 7.2 WHW is het uitgangspunt opgenomen dat opleidingen in het Nederlands worden verzorgd. De WHW noemt drie uitzonderingen op de hoofdregel. Dat de WHW over “afwijking” spreekt, geeft aan dat de wetgever voor ogen heeft gehad dat een anderstalige opleiding minder vaak voorkomt dan een Nederlandstalige opleiding. In sommige sectoren of bij sommige instellingen lijkt het Engels als opleidingstaal echter feitelijk het uitgangspunt te zijn geworden en niet langer de uitzondering. Ook is het aandeel anderstalige opleidingen in de afgelopen jaren substantieel gegroeid. Dit wijst erop dat de normstelling, de uitzonderingen en de wijze waarop de overheid hierop stuurt, aan herziening toe zijn.

Dit wordt aldus als feit op tafel gelegd. De wet is lang geleden ontworpen voor het kunnen verzorgen van Nederlandstalige opleidingen en wat daaronder allemaal hangt. Vervolgens is er een optie opgenomen om binnen bepaalde grenzen en met inzet van aantoonbare argumenten anderstalige onderwijsinstellingen en complete opleidingen in de markt te kunnen zetten, als bekostigde instelling. In het NVAO-kader staat op dit moment dat bij een accreditatie een en ander over de ‘internationale oriëntatie’ dient te worden gezegd. Maar als het erom gaat de onderbouwing van de anderstaligheid grondig door te nemen, nou nee, dat wordt niet met zoveel woorden aangeduid.

Zoals men aangeeft, is het nu een kwestie van gaan kijken naar wat in plaats van de uitzondering bij veel instellingen de regel is geworden, als gevolg van het steeds meer autonoom kunnen handelen van instellingen. Het betreft het aanvoeren van zelf-geformuleerde en vaak lastig te controleren argumenten, om aldus met nieuwe anderstalige opleidingen op de markt te komen en aan de slag te gaan met bestaande uit te breiden anderstalige leerlijnen. De wettelijke kaders waren en zijn op dit moment ontoereikend om die ontwikkelingen, ongecontroleerd en ongebreideld, een halt toe te roepen en situaties terug te draaien – in de ogen van de overheid en de politici.

3 Begrippen die essentieel zijn bij dit wetsvoorstel

Zoals hierboven aangegeven gaan we kijken naar de (nieuwe) begrippen die als basis voor het wetsvoorstel worden ingezet. Daarbij hebben we het stille vermoeden dat die aanpak toch tot diverse problemen kan gaan leiden. Uiteraard is het tevens de vraag of deze wet door de nieuwe OCW-bezetting verder in gang wordt gezet of dat ermee zal worden geprobeerd een andere invalshoek te kiezen. Maar ook dan is het goed om te weten dat het helder en scherp neerzetten van begrippen een absolute vereiste is. Er zijn helaas nu ook nog steeds diverse vage begrippen in de huidige WHW te vinden, met als gevolg het hebben van allerlei ‘grijze gebieden’. Dus sowieso ‘aan de slag ermee’ bij OCW, wat ons betreft.

3.1 Opleiding

Eerst maar kijken wat er in de wet staat over het begrip ‘opleiding’, toch wel de basis van dit alles.

opleiding: een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3a waarvoor accreditatie is verleend, tenzij uit deze wet het tegendeel blijkt;

Dat zegt helemaal niks, met een ‘cirkelomschrijving’: een opleiding is een (...)opleiding... Dus door naar artikel 7.3a... en zie, aldaar worden de soorten opleidingen alleen maar opgesomd. Daar schieten we dus ook niets mee op.

Het gaat natuurlijk om een leerroute die op basis van de wet een nominale duur heeft, en als zodanig leidt tot het eindniveau, gekenmerkt door de ‘leeruitkomsten’. Zo’n route kent bouwstenen en dat zijn de onderwijsinstellingen. Daaraan zijn tentamens verbonden. De wet zegt dan: *Elk tentamen omvat een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek.* Hiermee moet het worden gedaan, inhoudende dat als alle tentamens zijn behaald, de opleiding is afgerond en het getuigschrift met de bijbehorende graad is verworven.

Normaal gesproken gaat het bij een opleiding op zich om alles wat zich daarbinnen kan afspelen, met leerlijnen, keuzeroutes, afstudeerrichtingen en noem maar op. Het is dus niet nodig om bijvoor-

beeld bij een accreditatie alles in detail op te schrijven dienaangaande. Dat geldt echter wel voor de drie mogelijke inrichtingen: voltijd, deeltijd en duaal, want die kennen simpelweg een eigen vormgeving en aanpak – zodanig dat de CDHO per inrichting naar de doelmatigheid kan kijken. Vervolgens kunnen er meerdere soorten van het programma in stand worden gehouden in het geval er met meerdere vestigingsplaatsen wordt gewerkt en er specifieke aanpassingen zijn (denk aan de regionale insteek). Uiteraard zal in dat kader bij een Ad-opleiding in voorkomend geval de formele samenwerking met een mbo-instelling in beeld worden gebracht. Maar goed, dat is bekende koek.

Alvast vooruitlopend op wat verderop nog wordt gezegd, is het zo dat de overheid geen definitie geeft van ‘Nederlandstalige opleiding’ en kennelijk aanneemt dat als er alleen maar ‘opleiding’ staat, deze per definitie Nederlandstalig is. In de wetgeving is en blijft dit het uitgangspunt en daarom zal iedereen deze positionering wel accepteren en dus begrijpen.

3.2 Traject in het algemeen

Om de wetsaanpassingen via de WIB (en dus ook in de Ratho en andere regelingen) mogelijk te maken is door OCW besloten het begrip ‘traject’ in de wet- en regelgeving op te nemen. Er worden nu ook al allerlei namen in het hbo en wo gebruikt voor leerroutes en deelprogramma’s zoals ‘track’ en ‘afstudeerrichting’, maar het moet volgens de juristen een scherp af te bakenen leerlijn zijn om helder te maken wat wel en niet kan en mag.

Daarom deze definitie van het begrip ‘traject’:

traject:

- programma binnen een opleiding waarvan de studielast en de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die de student bij beëindiging van de opleiding moet hebben verworven, gelijk zijn aan die van de opleiding;
- versneld traject als bedoeld in artikel 7.9a;

Het is derhalve een programma – een leerroute of leerlijn – dat binnen de opleiding van begin tot eind is vastgelegd, vallend binnen het opleidingsprofiel. Een opleiding kan daarmee meerdere trajecten omvatten, duidelijk van elkaar te onderscheiden door de vormgeving en invulling, leidend tot de beschrijvingen in de relevante documenten (onderwijs- en examenregeling, diplomasupplement, studiegids) en ook toch wel de ‘voorlichtingsmaterialen’ en op de website. Maar hierbij geldt dat het beschrijven ervan in principe alleen maar per se nodig is om naast de opleiding zelf (zie hierboven bij 3.1 met ‘onderverdelingen’) over te gaan op het vastleggen van trajecten, als daarvoor een bijzondere reden is. Daarmee kan dus recht worden gedaan aan het specifieke karakter van elk traject.

Uiteraard kunnen ze elkaar wel overlappen, maar ook dan is het handig om goed in beeld te brengen wat een student die aan een traject begint voor verplichte eenheden moet doen en wat de keuzemogelijkheden zijn. Daarbij mag de instelling gewoon blijven werken met minoren, afstudeerrichtingen en keuzevakken, binnen een traject.

Naam voor een traject...

De vraag is overigens wel of de instelling een traject ook een eigen naam mag geven, zoals dat ook bij afstudeerrichtingen gebeurt. Het ligt wellicht voor de hand om dat niet te doen en gewoon de opleidingsnaam te gebruiken, met een toevoeging ter onderscheid van de andere trajecten. Dat is, denken we, een punt voor de NVAO om mee te nemen in de komende discussies. Misschien betreft de toevoeging die andere taal waarin het onderwijs wordt gegeven – dus geen toevoeging als het traject in het Nederlands wordt aangeboden. Maar het kan ook de ‘vertaling’ zijn van de Nederlandse naam of ja, gewoon alleen maar voor alles die anderstalige naam gebruiken.

Maar dan toch. Een traject begint dus formeel bij de start van de opleiding. Maar het kan bij het hebben van meerdere trajecten zo zijn dat deze bijvoorbeeld bij een bacheloropleiding allemaal de eerste twee jaren gemeen hebben, om daarna het onderscheid aan te gaan brengen. Het is daarbij eigenlijk zo dat mogelijk als gevolg van deze wet de huidige afstudeerrichtingen door de instellingen gewoon als het ware maar worden omgezet naar trajecten, met de jaren 1 en 2, plus zo’n afstudeerrichting, en aan zo’n traject de huidige naam voor die afstudeerrichting te hangen. Dat is als zodanig vooral te zien als een ‘technische exercitie’.

Maar goed, het gaan hanteren van 'trajecten' is volgens OCW nu alleen maar nodig als er een echte reden voor is, zoals nu met anderstalige trajecten gaan gebruiken binnen een opleiding. Als alles ervan anderstalig is, kan men blijven spreken van een opleiding in die andere taal.

Maar ja, dan toch weer... Verderop pakken we dit op...

3.3 Binnen een traject: anderstalige onderwijseenheden

In de wet staat vermeld dat er voor de huidige Nederlandstalige Ad- en bacheloropleidingen eigenlijk niks verandert. Er zijn geen verdere 'acties' nodig als binnen elk formeel benoemd en als zodanig zichtbaar gemaakt traject maximaal een derde van de studiepunten in een andere taal wordt aangeboden aan allerlei doelgroepen. Zo'n traject is dan 'Nederlandstalig' oftewel het voldoet aan de oorspronkelijke uitgangspunten van de WHW nl. dat het onderwijs in het Nederlands (of Fries, maar dat mag straks alleen in of vanuit Friesland) wordt verzorgd.

We vermelden nadrukkelijk dat dit bij een Nederlandstalige opleiding voor elk onderliggend traject moet gelden d.w.z. voor elke leerroute die binnen de onderwijs- en examenregeling om een bepaalde reden mogelijk wordt gemaakt voor een student, vanaf de start tot het eind (zoals dus voor voltijd, deeltijd en duaal, enz.). Dat lijkt ons nodig omdat het gebruik van het criterium 'maximaal een derde van *de opleiding*' op zich niet transparant is en dat verder ook niet is vast te stellen waarover het gaat bij 'wat dan wel?'. Een opleiding is op zich formeel gezien niet omschreven en kan worden gecomponeerd uit alle onderwijseenheden die een student ter beschikking staan, via de OER. Daar kan ook nog een soort open einde aan worden gekoppeld door bijvoorbeeld de optie mogelijk te maken betreffende een keuze uit alle Nederlandstalige en anderstalige en specifieke keuzevakken binnen de instelling te mogen maken. Dus waarvan moet dan 'een derde' worden genomen, als je niet die insteek kiest zoals met de trajecten?

Aanbod keuzevakken inclusief anderstalige eenheden = altijd 'anderstalig'

Overigens is het zo, voor de goede orde, dat als er onder die keuzevakken zoals hierboven aangegeven ook wat anderstalige eenheden zijn, ze in dit verband toch allemaal als anderstalig worden gezien. Dat is iets om zonder meer in de gaten te houden als instelling. Hier de tekst uit de toelichting:

In de OER van de opleiding dienen instellingen aan te geven welk deel van het geprogrammeerde curriculum van een opleiding of traject (mede) anderstalig wordt aangeboden. In het geval van meertalige onderdelen, bijvoorbeeld keuzevakken waar een student kan kiezen uit een op voorhand vastgesteld en aan de opleiding gekoppeld onderwijsaanbod van zowel Nederlandstalige als anderstalige opties, wordt de betreffende onderwijseenheid als anderstalig aangemerkt. Deze hoofdregel borgt dat studenten die studeren aan een Nederlandstalige opleiding of traject, daadwerkelijk het grootste deel van hun opleiding in het Nederlands volgen. Hiermee wordt het doel van het wetsvoorstel om het Nederlands als taal in het hoger onderwijs te behouden en te versterken het meest gediend.

Maar... vrije delen en eenheden voor de studenten = altijd Nederlandstalig

Om het voor de examencommissies en programma-managers lekker ingewikkeld te maken, heeft OCW aan dat als de student de volledige vrijheid krijgt om delen van het programma zelf vast te stellen, die bundel wordt gezien als Nederlandstalig. Het argument is dat de opleiding niet in de OER vermeldt waaruit de student in beperkte mate kan kiezen. Vreemd is dat zonder meer, want de opleiding is formeel gebonden aan het borgen van het niveau ervan en het binnen de kaders van het opleidingsprofiel blijven. Dit staat in de toelichting:

Als een deel van het curriculum volledig vrij in te vullen is door de student, geldt dit deel van het curriculum als Nederlandstalig. De reden hiervoor is dat de taalkeuze in een dergelijk geval niet te sturen is door een opleiding en hierdoor de keuzevrijheid voor studenten niet onnodig wordt ingeperkt. Hierbij valt te denken aan ruimte voor minoren, waarbij studenten niet beperkt worden tot een keuzemenu en (internationale) studiepuntmobiliteit. Ook zal een onderwijseenheid niet als anderstalig worden aangemerkt indien het daaraan verbonden tentamen slechts op individueel verzoek van de student in een andere taal dan het Nederlands wordt aangeboden om profileringsruimte voor een individuele student te behouden. Een instelling is overigens niet verplicht om een dergelijk individueel verzoek van een student in te willigen.

Wat erg interessant is, is dat hier wordt gesproken over het opnemen in het programma van een 'minor', terwijl in de wetgeving – dus onder meer de WHW – nergens een omschrijving ervan is te vinden. Ook voor het begrip 'keuzevak' is niets aan te treffen. Het zijn simpelweg vormen van onderwijseenheden. Maar in deze twee situaties leidt de status kennelijk toch wel tot verschillende standpunten. Gaat men bij de instellingen vervolgens alle minoren vervangen door keuzevakken?

3.4 Anderstalig traject

Een opleiding die formeel in het Nederlands wordt aangeboden, kan en moet dus zoals hierboven is aangegeven, in het kader van de internationalisering zo nodig en praktisch gezien worden onderverdeeld in meerdere trajecten, duidelijk beschreven om helder te hebben wat binnen een traject mogelijk is en wat de vormgeving is, met andere kenmerken. Met deze wet wordt het mogelijk gemaakt om een of meerdere trajecten binnen zo'n (Nederlandstalige) opleiding in een andere taal aan te bieden, voor bepaalde goed te definiëren doelgroepen en met allerlei criteria. De overige trajecten blijven dan gewoon 'Nederlands', met daarbij de optie om maximaal een derde van de studiepunten ervan ook in een andere taal te verzorgen. Daarmee is het dus van groot belang – voor de externe beoordeling – dat in de OER alle trajecten worden vermeld als de instelling anderstalige opleidingen en trajecten in de aanbieding heeft. Ook moet worden aangegeven wat de vrijheid is die een student heeft om allerlei onderwijseenheden in het traject op te nemen.

Hier de definitie van 'anderstalig traject':

anderstalig traject: traject binnen een opleiding die niet anderstalig is, dat voor meer dan een derde deel van de studielast wordt verzorgd in een andere taal dan het Nederlands, of voor zover het een traject betreft binnen de provincie Fryslân, dan het Nederlands of het Fries;

Het meest opvallende is dat hier wordt gesproken over 'een opleiding die niet anderstalig is'. Waarom het dus niet gewoon hebben van 'een opleiding die Nederlandstalig is' – want 'niet een andere taal' betekent in ons land het hanteren van de 'Nederlandse taal'. Maar goed, die u-bocht is dus formeel nodig omdat de wet geen definitie kent van 'Nederlandstalige opleiding'. Dat zou best wel kunnen maar dat wordt kennelijk toch te lastig en te 'valkuil-gevoelig' gevonden door OCW. Er kan mogelijk ook alleen 'een opleiding' worden gebruikt of 'een niet anderstalige opleiding', maar akkoord, dat is de keuze van wetgever.

Nogmaals, in de OER moet dit traject goed worden beschreven, met alle keuzemogelijkheden die daarbinnen aan te treffen zijn. Elk route binnen het traject wordt gekenmerkt door meer dan een derde van de studiepunten (studielast, eenheden, leeruitkomsten) in een andere taal. Als dat niet zo is, dan zou de wetgever moeten stellen dat de situatie zodanig is dat de meerderheid van de routes binnen een traject aldus vallen onder het anderstalig zijn.

Dit is in ieder geval een stevig aandachtspunt aangezien de instelling de optie heeft om alsnog een dergelijk traject met meerdere routes op te splitsen, leidend tot apart te omschrijven trajecten. Maar aan de andere kant kan men ook meerdere trajecten bundelen tot een groter geheel, om aldus tot andere indelingen te komen, naar eigen wensen in te richten.

3.5 Anderstalige opleiding

Vervolgens moet er een dekkende definitie zijn voor het begrip 'anderstalige opleiding', naast het 'anderstalige traject'. De wetgever geeft deze definitie:

anderstalige opleiding: opleiding die voor meer dan een derde deel van de studielast wordt verzorgd in een andere taal dan het Nederlands, of voor zover het een opleiding betreft binnen de provincie Fryslân, dan het Nederlands of het Fries.

Dat klinkt op zich best prima. Maar zoals al gemeld, het is zo dat een opleiding allerlei leerroutes kent. Er is eigenlijk nooit sprake van een programma dat voor iedere student hetzelfde is en waarbij simpel is vast te stellen of meer dan een derde deel ervan anderstalig ingericht is. Het zou dan wel weer zo kunnen zijn dat dit geldt voor alle routes, trajecten en leerlijnen die studenten kunnen volgen, om het zo maar eens simpelweg te stellen.

Maar volgens de wetgever kan het kennelijk ook weer zo zijn dat – als een soort omkering van wat nu in de wet staat – in een anderstalige opleiding een Nederlandstalig traject is terug te vinden. In zo'n traject is dan maximaal een derde in een andere taal worden aangeboden, en die 'portie' telt niet mee bij het kijken naar de andere trajecten die anderstalig zijn.

Betekent het eigenlijk dat we dan te maken hebben met de volgende situaties?

- Nederlandstalige opleiding (dus 'opleiding') waarbinnen alle trajecten, leerlijnen en routes Nederlandstalig zijn d.w.z. in voorkomend geval maximaal een derde anderstalig zijn (inclusief de optie 'elders' te shoppen voor keuzevakken waarbij anderstalige eenheden zijn te vinden);
- Nederlandstalige opleiding (dus 'opleiding') waarbinnen een of meerdere trajecten als anderstalig zijn goedgekeurd en alle andere trajecten, leerlijnen en routes Nederlandstalig zijn d.w.z. in voorkomend geval maximaal een derde anderstalig zijn (inclusief de optie 'elders' te shoppen voor keuzevakken waarbij anderstalige eenheden zijn te vinden – bijvoorbeeld van de anderstalige trajecten binnen de opleiding);
- Anderstalige opleiding waarbinnen alle trajecten, leerlijnen en routes anderstalig zijn d.w.z. in voorkomend geval meer dan een derde anderstalig zijn (inclusief de optie 'elders' te shoppen voor keuzevakken waarbij anderstalige eenheden zijn te vinden);
- Anderstalige opleiding waarbinnen naast de goedgekeurde anderstalige trajecten een of meer Nederlandstalige trajecten zijn te vinden d.w.z. met maximaal een derde anderstalig (inclusief de optie 'elders' te shoppen voor keuzevakken waarbij anderstalige eenheden zijn te vinden).

Het lijkt er als zodanig op dat een instelling voor zichzelf moet vaststellen of er sprake is van een (Nederlandstalige) opleiding of van een anderstalige opleiding. Daarmee is dan de 'status' vastgesteld. Vervolgens kan de instelling meerdere trajecten naast elkaar aanbieden, in verschillende talen.

Wat de overheid wel wil gaan voorkomen is dat er met een gelijk opleidingsprofiel twee of meer opleidingen met een verschillende taligheid gaan ontstaan, dus eigenlijk gewoon een gelijkwaardig programma maar dan ondergebracht bij afzonderlijke opleidingen. Het is handiger om te spreken van een bepaalde opleiding en daarbinnen de trajecten vorm te geven. Hierover staat het volgende in de toelichting:

Het begrip traject wordt echter binnen het opleidingsbegrip geplaatst, omdat daarmee o.a. wordt geborgd dat geen separate accreditatie is vereist. Het begrip traject biedt een afbakening voor sturing. Een instelling kan kiezen om verschillende trajecten aan te bieden (bijvoorbeeld in verschillende talen of op verschillende locaties) en daarop ook de beschikbare capaciteit af te stemmen. Evenwel biedt het – waar het anderstalige trajecten betreft - ook de mogelijkheid voor de overheid om te kunnen sturen, middels een doelmatigheidstoets. Voor het overzicht van het stelsel zou het onwenselijk zijn om de trajecten allemaal als zelfstandige opleiding te registreren. Dan zou een instelling meerdere keren dezelfde opleiding aanbieden. Dat past niet binnen de inrichting van het onderwijslandschap.

Het wordt er al met al niet simpeler op. Want daarnaast kan na de eerste vaststelling van de status van de opleiding de dynamiek toeslaan. Misschien verdwijnt er een anderstalig traject of komt er toch een tweede Nederlandstalig traject bij. Het kan ook dat het bestaande Nederlandstalig traject wordt 'uitgebreid' en er meerdere 'interne' leerroutes of afstudeerrichtingen bij krijgt.

Laten we dus niet vergeten dat instellingen bijzonder creatief zijn. We hebben al een keer gemeld dat een universiteit zes tracks in een eenjarige masteropleiding wist te persen... Ze zijn daarvoor nooit op de vingers getikt, in formele zin. Dus hoe denkt de overheid c.s. dit allemaal te gaan monitoren, te controleren en mogelijk te verbieden?

Eigenlijk hoort hier ook nog iets te staan over wat de overheid van mening is als het gaat om de 'reikwijdte' van dit alles. Maar we pakken dat standpunt mee in paragraaf 4.4.

3.6 Onderwijseenheid en taal: wanneer anderstalig... gekoppeld aan het tentamen...

Daarmee komen we vervolgens aan bij een belangrijk – ook hiervoor te gebruiken – begrip nl. de 'onderwijseenheid'. Dat is nu eenmaal de bouwsteen van elke opleiding, hoe men het ook wendt of keert. Bovendien wordt het gebruikt om de grens van een derde van de studiepunten vast te stellen voor een traject. Die grens zal veelal niet exact zijn te bepalen, zeker niet als er met eenheden wordt gewerkt die een relatief groot aantal studiepunten vertegenwoordigen. Ook zullen er binnen een traject interne leerlijnen zijn en de keuzes voor allerlei eenheden zullen tevens anders gaan uitwerken. Maar het gaat natuurlijk om 'de bedoeling die erachter zit'.

Het zijn van een 'anderstalige onderwijseenheid' is – toch wel bijzonder – terug te vinden in het wetsartikel dat gaat over de onderwijstaal en kent daarmee geen aparte definitie of omschrijving. Maar het is hier meteen opletten geblazen voor instellingen omdat in dit artikel heel achteloos (...) wordt gemeld wanneer dit het geval is nl. via de taal van *het tentamen* en niet de onderwijseenheid zelf.

Hier het artikel:

Artikel 7.2. Onderwijstaal

1. Het onderwijs binnen een associate degree-opleiding of bacheloropleiding wordt voor ten minste twee derde deel van de studielast van de opleiding of het traject verzorgd in het Nederlands, of voor zover het onderwijs betreft binnen de provincie Fryslân, in het Nederlands of het Fries.
2. Een onderwijseenheid is anderstalig indien de onderwijseenheid kan worden afgesloten met een tentamen in een andere taal dan het Nederlands of, voor zover het onderwijs betreft binnen de provincie Fryslân, dan het Nederlands of het Fries. In afwijking van de eerste volzin wordt een onderwijseenheid niet als anderstalig aangemerkt indien het daaraan verbonden tentamen slechts op individueel verzoek van de student in een andere taal dan het Nederlands of het Fries wordt aangeboden.
3. In afwijking van het eerste lid, kan een opleiding of een traject voor meer dan een derde deel van het totale aantal studiepunten van de opleiding of het traject in een andere taal dan het Nederlands of het Fries worden verzorgd indien Onze Minister op grond van artikel 6.3, tweede lid, of 6.4, derde lid, instemming heeft verleend.

Dit artikel per lid langslowend is het volgende op te merken:

1. Hier staat – eigenlijk nog een keer – dat in de huidige WHW wordt uitgegaan van opleidingen met de inzet van de Nederlandse taal, maar dat in het kader van de internationalisering er geen problemen zijn wat betreft de overheid als tenminste twee derde ervan ook daadwerkelijk in het Nederlands worden verzorgd – of in Fries als de vestigingsplaats in Friesland is te vinden. Het 'spiegelbeeld' is dat maximaal een derde in een andere taal of andere talen mag worden aangeboden. Over hoe dit uitwerkt naar trajecten is al eerder besproken. Even uitgewerkt voor een hbo-bacheloropleiding van 240 studiepunten, als de 'grenssituatie':
 - 160 studiepunten in het Nederlands (of Fries)
 - 80 studiepunten in een andere taal (of andere talen).
2. Dit lid is absoluut van belang voor de gehele wetgeving, als hetgeen waaraan alles lijkt te zijn opgehangen. Men mag binnen een Nederlandstalige onderwijseenheid gewoon onderdelen in een andere taal verzorgen, via uitwisseling, gastlessen, internationale projecten, MOOC's en dergelijke, als het afsluitend tentamen ervan maar in het Nederlands (of Fries) wordt afgenomen. Als dit niet gebeurt, dan is de eenheid daarmee formeel als 'anderstalig' in te boeken. Maar ja, een tentamen afleggen is veelal geen kwestie meer van in een lokaal schriftelijk iets moeten doen. Het kan ook een portfolio zijn, een assessment of iets anders waarbij moeilijk is te stellen wat de taal is. Er kan sprake zijn van een verslag en het produceren ervan is in elke taal mogelijk, met inzet van digitale middelen. Natuurlijk is dit wel 'spijkers op laag water zoeken'. We mogen ervan uitgaan dat er geen u-bocht constructies met deze 'definitie' worden ingezet als het gaat om het formuleren van een traject in de OER.
3. In dit lid staat gewoon de kern van de wet nl. dat een opleiding of traject anderstalig mag zijn als de minister daarmee akkoord gaat. Het vragen om toestemming dient te gebeuren, zoals hier staat, als meer dan een derde van de studielast (gelet op de onderwijseenheden) andersstalig wordt verzorgd. Ook weer even voor die bacheloropleiding van 240 studiepunten voor de onderliggende trajecten als het gaat om het grensgeval:
 - 81 studiepunten in een andere taal (of andere talen)
 - 159 studiepunten in het Nederlands (of Fries).

3.7 Kern en BOKS

Het is geen onderwerp van deze wet maar binnen het hbo is afgesproken – mede gebaseerd op de criteria van de NVAO voor de accreditatie ervan – dat binnen een opleiding zo'n 60% van de leerroutes een kern aan eenheden gemeen heeft. Dat is dan weer als zodanig onderdeel van de Body of Knowledge and Skills (BOKS). Die vormt de basis voor het opleidingsprofiel, zodanig dat

voor het resterende deel gebruik kan worden gemaakt van minoren, keuzevakken, projecten, uitwisseling met andere instellingen en dus de afstudeerrichtingen.

Dit geldt voor alle soorten opleidingen, voltijd, deeltijd en duaal, en voor Nederlands- en anderstalige inrichtingen. Het kan een complete variatie aan trajecten opleveren, maar wel onder dezelfde opleidingsnaam. Dat mag een Nederlandse naam zijn maar ook de Engelstalige... en dan hebben we het nog niet eens over eventuele namen voor de afstudeerrichtingen en maatwerktrajecten voor bepaalde doelgroepen... Kijk maar eens naar creatief opererende websites...

4 Inzoomen op de toelichting op de wet

In de vorige paragraaf hebben we de 'nieuwe' begrippen nagelopen – allemaal puur voor deze wet want wat nu al wordt gebruikt, mag gewoon blijven bestaan als men ze maar wel met het oog op deze wet in de vereiste gevallen ergens weet onder te brengen. Daarom lopen we een aantal passages uit de toelichting na om een aanvullend beeld van de onderbouwing te schetsen. Het is dan maar hopen dat er geen tegenstrijdigheden gaan optreden.

4.1 Anderstalige eenheden binnen een Nederlandstalige opleiding

Dit staat in de toelichting:

Ten derde wordt met dit wetsvoorstel ruimte geboden voor instellingen om binnen de Nederlandstalige opleiding ook anderstalige vakken en modules aan te bieden. Een opleiding of traject wordt als Nederlandstalig beschouwd als ten minste twee derde van de studielast van de opleiding, gerekend in studiepunten, enkel in het Nederlands wordt verzorgd.

Binnen een Nederlandstalige opleiding blijft er ruimte om een derde van de studielast anderstalig aan te bieden. De instelling is vrij om te bepalen hoe deze studielast verdeeld wordt binnen de opleiding.

Gekozen is voor de ondergrens van ten minste twee derde deel van de opleiding in het Nederlands omdat de regering meertaligheid wil bevorderen, maar ook wil borgen dat een substantieel deel van de opleiding in het Nederlands wordt verzorgd. Een klein aantal in het Engels gedoceerde vakken zal ook slechts marginaal effect hebben op de toegankelijkheid van het onderwijs en zal naar verwachting niet of nauwelijks leiden tot onbewuste zelfselectie door Nederlandstalige studenten, terwijl de voordelen voor de flexibiliteit en de kwaliteit van het onderwijs groot zijn.

Helder op zich, maar de taligheid van een onderwijseenheid wordt niet afgemeten aan de lessen en andere zaken die daaronder vallen maar aan de taal die wordt gehanteerd voor het tentamen. De gedachte is dat anderstalige studenten daarbij in de problemen zullen gaan komen en er niet aan kunnen meedoen. Dat klinkt heel logisch, maar de vraag is of dit volledig dekkend is in de praktijk. Nogmaals, we gaan uit van de integriteit van de hogescholen en universiteiten en dat ze 100% transparant zijn in het combineren van een Nederlandstalig tentamen met een onderwijseenheid die overwegend in het Nederlands zal worden aangeboden en dus ook verzorgd.

De wetgever haakt daar in de toelichting ook op in, met de volgende tekst:

Definiëring anderstaligheid

Dit wetsvoorstel definieert een opleiding of traject als anderstalig wanneer meer dan een derde van het totaal aantal studiepunten van het curriculum in een andere taal dan het Nederlands wordt aangeboden (...) Daarbij gelden onderdelen die meertalig worden geprogrammeerd als anderstalig, ook als het Nederlands één van die talen is.

Als een opleiding of traject meer dan een derde van de studielast in een andere taal dan het Nederlands aanbiedt, is instemming van de minister van OCW vereist. Zoals ook in de huidige WHW het geval is, wordt van het instellingsbestuur verwacht dat zij verantwoorde keuzes maakt over de taal waarin het onderwijs wordt verzorgd, op grond van doordacht beleid en een goede motivering. Met het instemmingsvereiste wordt geborgd dat die keuze ook door de overheid kritisch wordt getoetst. Dat doet zij op basis van een bredere afweging van maatschappelijke belangen en niet alleen, zoals in de huidige WHW, op grond van overwegingen die te herleiden zijn tot de aard, inrichting en kwaliteit van het onderwijs of de herkomst van studenten op opleidingsniveau. De regering vindt het van belang dat de criteria die bepalen of een opleiding toestemming van de minister van OCW nodig heeft, eenduidig zijn voor een goede handhaafbaarheid voor de inspectie en helder en gemakkelijk toepasbaar zijn voor hogescholen en universiteiten.

Als het gaat om de OER:

Bij het vaststellen van de taal van een onderwijseenheid, met het daaraan gekoppelde aantal studiepunten, is de tentamineringstaal leidend. De taal van tentaminering is objectief vast te stellen en dient te worden vermeld in de onderwijs- en examenregeling (hierna: OER) van een opleiding. Bovendien kunnen studenten via een tentamen aantonen dat ze het vak begrijpen en de opgedane kennis kunnen toepassen.

Vanuit onderwijskundig oogpunt is het logisch dat de instructietaal overeenkomt met de taal van tentaminering, maar door de tentamineringstaal als uitgangspunt te nemen blijft er binnen een Nederlandstalige onderwijseenheid ruimte om hiervan af te wijken, bijvoorbeeld door gastcolleges van internationale docenten of voor ziektevervanging door docenten die geen Nederlands spreken

Zoals in paragraaf 3 al is vermeld, is de volgende passage heel interessant, niet terug te vinden in de wet, maar wel geldend als leidend als er verdere regelingen komen. Het gaat om de vrije keuzes die een student kan maken ('shoppen').

Als een deel van het curriculum volledig vrij in te vullen is door de student, geldt dit deel van het curriculum als Nederlandstalig. De reden hiervoor is dat de taalkeuze in een dergelijk geval niet te sturen is door een opleiding en hierdoor de keuzevrijheid voor studenten niet onnodig wordt ingeperkt. Hierbij valt te denken aan ruimte voor minoren, waarbij studenten niet beperkt worden tot een keuzemenu en (internationale) studiepuntmobiliteit.

Het staat er keihard. Als er mag worden geshopt, waar dan ook, dan gaat om onderwijseenheden die Nederlandstalig zijn. Er is dus geen u-bocht te gebruiken, ook bij uitwisseling van onderdelen met het buitenland. Hoe dit verder in een regeling zal worden uitgewerkt... dat wordt nog spannend.

4.2 Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie en de kwaliteitsborging van onderwijs

De beoordeling van het anderstalig zijn van een opleiding of traject wordt belegd bij de CDHO, met als argument dat het aanbod als geheel doelmatig moet zijn. Dat gaat veel werk met zich meebrengen, dus met meer mensen in dienst of voor organisaties waarmee wordt samengewerkt. Als de CDHO de zegen geeft, zal de NVAO deze moeten overnemen. De taal staat in principe los van de kwaliteit, so to speak. Dit staat onder andere in de toelichting:

De NVAO is verantwoordelijk voor de externe kwaliteitsborging en accreditatie van het hbo en wo. Dit wetsvoorstel levert voor de NVAO geen uitbreiding of inperking van wettelijke taken op. Wel heeft het voorstel consequenties voor de wijze waarop de NVAO haar taken uitvoert.

Zo wordt met dit wetsvoorstel de beoordeling van anderstalig onderwijs belegd bij de CDHO. Het ligt in de rede dat de NVAO na inwerkingtreding van de betreffende bepalingen in deze wet niet langer de motivatie van de instelling voor de opleidingstaal (anders dan het Nederlands) beoordeelt ten behoeve van de accreditatie van opleidingen. In dat geval dient te zijner tijd ook het accreditatiekader te worden aangepast en de daarmee gepaard gaande werkwijze van de NVAO. Overigens heeft de beoordeling van de CDHO ten aanzien van de doelmatigheid van anderstalig onderwijs geen invloed op de door de NVAO afgegeven accreditatie voor de opleiding.

In dit nummer is al eerder iets gezegd over de naam van de opleiding, zeker als het gaat om de Engelse vertaling. Dit wordt gemeld:

Wel heeft de NVAO nog altijd de taak om te besluiten over de naam van een nieuwe opleiding (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, WHW). In dit kader kan zij ook na de inwerkingtreding van deze wet de instelling vragen om een motivatie indien de opleidingsnaam in een andere taal dan het Nederlands is.

4.3 Traject en andere benamingen

Via deze wet wordt als zodanig het begrip 'traject' gebruikt als kapstok voor het bepalen van allerlei situaties. Maar daarnaast wil men niet ingrijpen in allerlei andere benamingen:

Uit een inventarisatie in 2018 is gebleken dat er grote diversiteit is in aangeboden trajecten en dat daarvoor bij verschillende instellingen verschillende termen worden gebruikt. Bovendien gebruiken verschillende instellingen en opleidingen termen als trajecten of varianten ook door elkaar, waarbij hetzelfde (studie)programma nu eens 'variant' heet en elders 'traject'. De regering wil die diversiteit, en de ruimte die instellingen nu hebben om hun opleiding flexibel in te richten, laten bestaan. Het

wettelijke begrip traject hoeft niet samen te vallen met de terminologie die instellingen op dit moment zelf hanteren, juist omdat die onderling niet congruent is. Om te bepalen of een programma een traject is, moet worden gekeken naar de definitie die dit wetsvoorstel introduceert. Een programma dat door een opleiding zelf als 'variant' of 'afstudeerrichting' wordt aangeduid, zou in de praktijk dus ook kunnen vallen onder de definitie van traject. Andersom kan het gebeuren dat een opleiding een programma 'traject' noemt, terwijl dit niet onder de wettelijke definitie valt.

4.4 Reikwijdte = een passage die vragen oproept!

Misschien hoort deze paragraaf – naast wat in 3.5 is aangekaart - wel ergens prominent aan het begin van deze beschouwing te staan, vooral omdat bepaalde formuleringen die in de toelichting op het wetsvoorstel worden gebruikt, allerlei vragen oproepen over de betekenis ervan en de mogelijke consequenties. Als een van de kopjes in de toelichting wordt 'reikwijdte' gebruikt. Of dat begrip dekkend is, betwijfelen we, maar goed, laten we dus maar aan de analyse beginnen.

Het gaat om een toelichting op het begrip 'anderstalige opleiding'. In 3.5 hebben we al gemeld dat er allerlei scenario's zijn te benoemen, om het niet meteen echt simpeler te maken.

Bij de beoordeling of een opleiding anderstalig is, wordt niet gekeken naar de eventuele anderstalige trajecten die binnen de opleiding worden aangeboden. Daarbij wordt uitsluitend gekeken naar het programma van de opleiding zelf, mits ten aanzien van die anderstalige trajecten op basis van de toets anderstalig onderwijs toestemming voor anderstaligheid is verleend. Anderstalige trajecten binnen een opleiding moeten zelfstandig de toets anderstalig onderwijs doorlopen.

Als we het goed lezen, moet de CDHO gaan kijken naar de opleiding op zich. Maar het tweede deel van de eerste zin is heel erg cryptisch. Staat er nou echt dat daarbij niet wordt gekeken naar trajecten die dan weer in een andere taal worden voorzien? Het past echter toch wel bij wat door ons in 3.5 is gesteld bij het nog steeds kunnen zien van een opleiding als Nederlandstalig als er een of twee (of meer) trajecten binnen de opleiding formeel anderstalig zijn. Maar alle andere opties voor het samenstellen van een programma gewoon vallen onder het zijn van een Nederlandstalig traject.

Binnen een opleiding kunnen sowieso meerdere trajecten benoemd zijn, met in ieder geval de varianten (vt, dt, dual) en specifieke vormgevingen op diverse locaties – ook met soms maatwerk in samenhang met bedrijven en het werkveld.

Vervolgens zegt de wetgever:

Hiermee wordt recht gedaan aan het gegeven dat opleidingen naast een Nederlandstalig traject soms ook een Engelstalig traject aanbieden, en dat een Engelstalig traject voor de student het gevoel van een opleiding geeft. Het betreft immers het volledige programma van de student. Deze studenten identificeren zich meer met het traject dan met de overkoepelende opleiding.

Dat sluit dus aan bij wat we hierboven hebben gesteld.

4.5 Registratie van trajecten

Tenslotte nog iets over de herkenbaarheid van trajecten, in de richting van studenten, werkgevers en andere doelgroepen van het hbo en wo. Daarbij mag zeker niet worden vergeten wat de wijze waarop dit allemaal internationaal kan, mag en moet worden gecommuniceerd – en omschreven in het diploma-supplement.

We hebben eerder al gemeld dat instellingen zonder meer hun afstudeerrichtingen kunnen gaan omzetten in trajecten, met bijvoorbeeld de eerste fase gemeenschappelijk en waarbij in de tweede fase een aantal specifieke onderwijseenheden zijn opgenomen. Wat dit betreft wordt in de toelichting het volgende gesteld:

Het wordt met dit wetsvoorstel niet verplicht alle trajecten te registreren. Registratie van trajecten is alleen verplicht indien het gaat om anderstalige trajecten waarvoor toestemming op grond van de toets anderstalig onderwijs moet worden verleend, of om trajecten waarvoor een aparte fixus is ingesteld. De plicht om een anderstalig traject te registreren volgt uit het voorgestelde artikel 6.13, vierde lid, onder x. Ook moet dan worden geregistreerd in welke taal de opleiding wordt verzorgd.

De afstudeerrichtingen hoeven dus ook niet te worden vermeld in het RIO (register instellingen en opleidingen). Het mag wel, en dat doen instellingen ook als het gaat om onderscheidende mogelijkheden². Met de invoering van de WIB moeten de anderstalige trajecten – onder een bepaalde naam of code (is er al iets bedacht?) – wel openbaar worden gemaakt. Dat lijkt ons toch ook aanleiding om nog eens te gaan nadenken over het opnemen in het RIO van de trajecten die een afstudeerrichting omvatten, zeker als er een naam voor is bedacht en ook naar de doelgroepen wordt gecommuniceerd.

En dan even als uitsmijter:

Indien een opleiding (of traject) op enig moment na verkregen toestemming niet langer anderstalig is, dient dit te worden vermeld in de registratie.

Dit traject kan dus worden opgeheven dan wel worden omgezet in een Nederlandstalig traject. In beide gevallen hoeft het traject formeel niet meer in het RIO te worden opgenomen. OCW zal waarschijnlijk bedoelen dat dient te worden gemeld dat de anderstalige route wordt afgebouwd en er bijvoorbeeld geen inschrijving meer voor mogelijk is.

5 Kortom en dus

Hetgeen hier is aangekaart en behandeld heeft vooral te maken met formeel technische zaken, op het eerste gezicht. Het is zeker een lastige materie, ook voor ingewijden. Maar bij het uitpluizen van de voorstellen is toch duidelijk te zien dat de instellingen met de kaders kunnen gaan 'spelen', om mogelijk niet in allerlei verboden constructies terecht te komen. Juristen kijken er zonder meer met verlangen naar uit, denken we, om mazen in de wet te gebruiken, zeker bij de instellingen die vrezen hard te worden geraakt. De onlangs verschenen AMvB voor het gebruik van de taal kent allerlei criteria die de CDHO gaat gebruiken om al dan niet toestemming te verlenen voor anderstalige opleidingen en trajecten, nieuw dan wel bestaand. Deze criteria vragen om een stevige onderbouwing, dat is absoluut het geval³.

Kortom, er is dus nog wat werk aan de winkel als het gaat om het bezien van de regelingen op het punt van de handhaving en het controleren van het gebruik in de praktijk. Deze nieuwsbrief beoogt een bijdrage aan de discussie daarover te zijn, voor de experts.

² Er zal nog wel wat moeten worden gesleuteld aan het RIO, bijvoorbeeld als het gaat om het vermelden van private trajecten van bekostigde instellingen. Zo worden certificaten zonder enige schroom vermeld als zijnde op 'het Bachelorniveau', een uitspraak die alleen maar voor gehele opleidingen kan worden ingezet. De overheid zal met de wet NLQF in gedachten dus met aanvullende criteria dienen te komen.

³ Zie: <https://www.internetconsultatie.nl/toetsanderstaligonderwijs/b1>